

Duktální karcinom pankreatu

Kdy je nutná histologická diagnóza?

Jak ji získat?

Ivo Novotný

Chirurgická klinika FN Brno, MOÚ Žlutý kopec,
Interní gastroenterologická klinika FN Brno

Nádory pankreatu - exokrinní části (WHO):

Epiteliální nádory

A. Benigní

- serózní cystadenom (mikrocystický a oligocystický)
- mucinózní cystadenom
- intraduktální papilární mucinózní adenom
- **zralý teratom**

B. Nejistého biologického chování (hraniční malignity)

- mucinózní cystická neoplazie s mírnou dysplazií
- intraduktální papilární mucinózní neoplazie s mírnou dysplazií
- solidní pseudopapilární tumor pankreatu

C. Maligní

Duktální adenokarcinom

- mucinózní necystický karcinom
- karcinom z buněk pečetního prstene
- adenoskvamózní karcinom
- nediferencovaný (anaplastický) karcinom
- nediferencovaný karcinom s osteoklastoidními obrovskými buňkami
- smíšený karcinom z duktálních a endokrinních buněk
- serózní cystadenokarcinom
- mucinózní cystadenokarcinom
  - neinvazivní
  - invazivní
- intraduktální papilární mucinózní karcinom
  - neinvazivní
  - invazivní

Karcinom z acinárních buněk

- cystadenokarcinom z acinárních buněk
- smíšený karcinom z acinárních a endokrinních buněk

Pankreatoblastom

Solidní pseudopapilární karcinom

Ostatní tumory

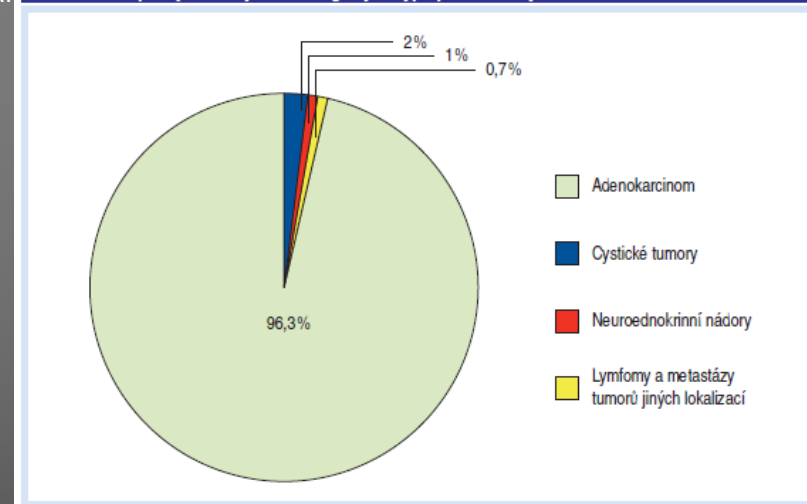
Neepiteliální nádory – vzácné - lymfomy, mesenchymální nádory (leiomyom, GIST)

Sekundární (metastatické) nádory (3-16% všech malignit pankreatu)

Makromorfologie

- Solidní
- Cystické
- Smíšené
- **NET**

Graf 1. Zastoupení jednotlivých histologických typů pankreatických nádorů v %

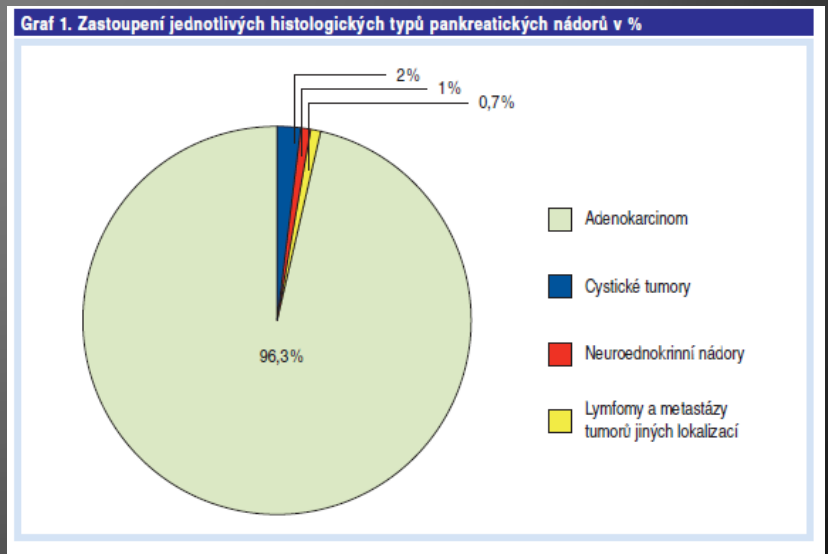
Zobrazovací metody při nádorech pankreatu

- USG - ultrasonografie
- CT - počítačová tomografie
- EUS - endoskopická sonografie + cytologie/biopsie
- MRI - magnetická rezonance
- MRCP - MR cholangiopankreatografie
- PET - pozitronová emisní tomografie
- ERC/P - Endosk. Retrogr. Cholangiografie + cytologie/biopsie/drenáž
- PTC/D - Percut. Transhepat. Cholangiografie + cytologie/biopsie/drenáž

Verifikace nádoru – cytologické/histologické vyšetření

FNAB navigované EUS nebo CT

„Jasný“ CT obraz resekovatelného solidního ložiska, není třeba před operací histologicky verifikovat!

FNAB ložisek pankreatu

Indikace - přínos

Wallace MB et al: *Digestive Endoscopy*, 16, 2004, Suppl., S193-6.

- Průkaz malignity u neresekabilní masy jako předpoklad chemoterapie / radioterapie
Histologických vyšetření operačních resekátů ke korelaci je málo
- Vyloučit nádory léčené jinou strategií: lymfomy, mts malobuněčného karcinomu, neuroendokrinní nádory
- Odmítavý postoj pacienta podstoupit chirurgický resekční výkon bez znalosti histologické diagnózy
- Podpořit vyloučení malignity pokud předběžná pravděpodobnost malignity je nízká.
- Výsledek vyšetření ovlivní další rozhodování a terapii !!

Uvážit riziko implantačních metastáz!!

Paquin SC et al: A First report of tumor seeding by EUS-FNA. *Gastrointest Endosc*, 59, 2004, AB235.

Limitace EUS pankreatu

- pro vyšetření celého pankreatu je limitací
  - neprůchodný jícn a kardie,
  - stav po totální gastrektomii
- pro vyšetření hlavy pankreatu a choledochu je limitací
  - neprůchodné antrum, pylorus, duodenum
  - resekce žaludku s Roux-kličkou,
  - technické obtíže jsou i při zadní GEAnastomóze
- pro vyšetření těla a kaudy pankreatu postačuje zachovalé tělo žaludku

FNAB ložisek pankreatu

Z technického hlediska lze bioptovat ložisko v kterékoliv části pankreatu

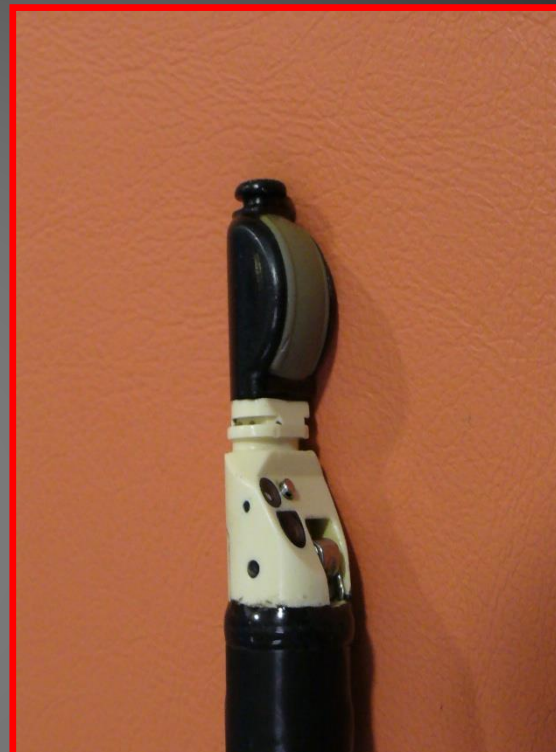
- Hlava
- Tělo
- Kauda

Technické problémy a FNAB je obtížná:

- ložisko v processus uncinatus – těsný vztah k interponovaným cévám vms, ams, vci, konfuens v.portae
- ložisko v terénu chronické kalcifikující pankreatitidy

Jak získat vzorek tkáně pankreatu?
Jednou z možností je: **ENDOSONOGRAF + FNAB**

Biopsie solidních ložisek pankreatu pod kontrolou EUS

Biopsie solidních ložisek pankreatu pod kontrolou EUS

Bioptické jehly pro FNAB

- různá provenience princip podobný
(Boston Scientific, Cook, Olympus, Medwork, Medi-Globe atd.)
- síla 19 – 25G (22G)
- jednorázové

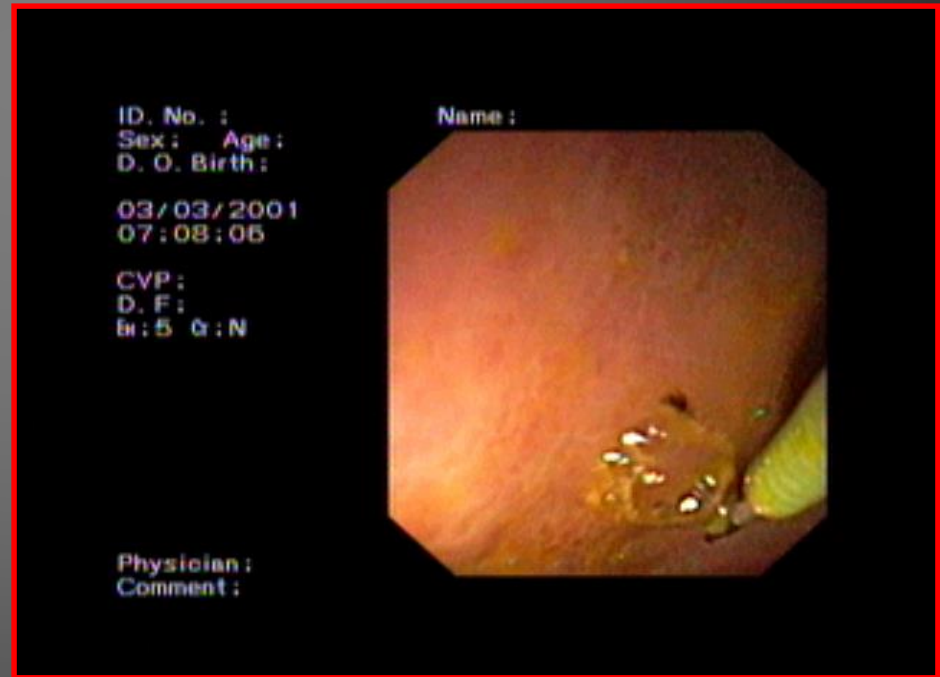
FNAB :

(Fine Needle Aspiration Biopsy)

- Předpokladem provedení FNAB je kvalitní zobrazení cílového ložiska a přijatelný koagulační status pacienta.
- Provádíme ji v nitrožilní analgosedaci zajištěné kombinací midazolamu a sufentanilu.
- Z komplikací při EUS-FNAB jsme se setkali s krvácením do cystoidu pankreatu při chronické pankreatitidě a portální hypertenzi, bez následné potřeby krevní transfuze a chirurgické intervence.
- Endosonografická ultrasonografie (EUS) se stala rutinní součástí diagnostiky ložiskových změn pankreatu, zejména díky možnosti přispění k lokálnímu stagingu a možnosti cíleného odběru vzorků patologické tkáně.

Biopsie solidních ložisek pankreatu řízené EUS

FNAB ložisek pankreatu

Tenkojehlové aspirační biopsie ložisek pankreatu řízené EUS

Získem je aspirát k **cytologickému** vyšetření
a vzorek tkáně k **histologickému** vyšetření

rizika z hlediska diagnostiky

málo aspirátu – kontrolovat získaný vzorek (makro,mikroskopicky)
opakovat biopsii,

příměs krve – vějířovité pasáže, neopakovat stejnou dráhu jehly

neúspěšná biopsie - následek z hlediska diagnostiky

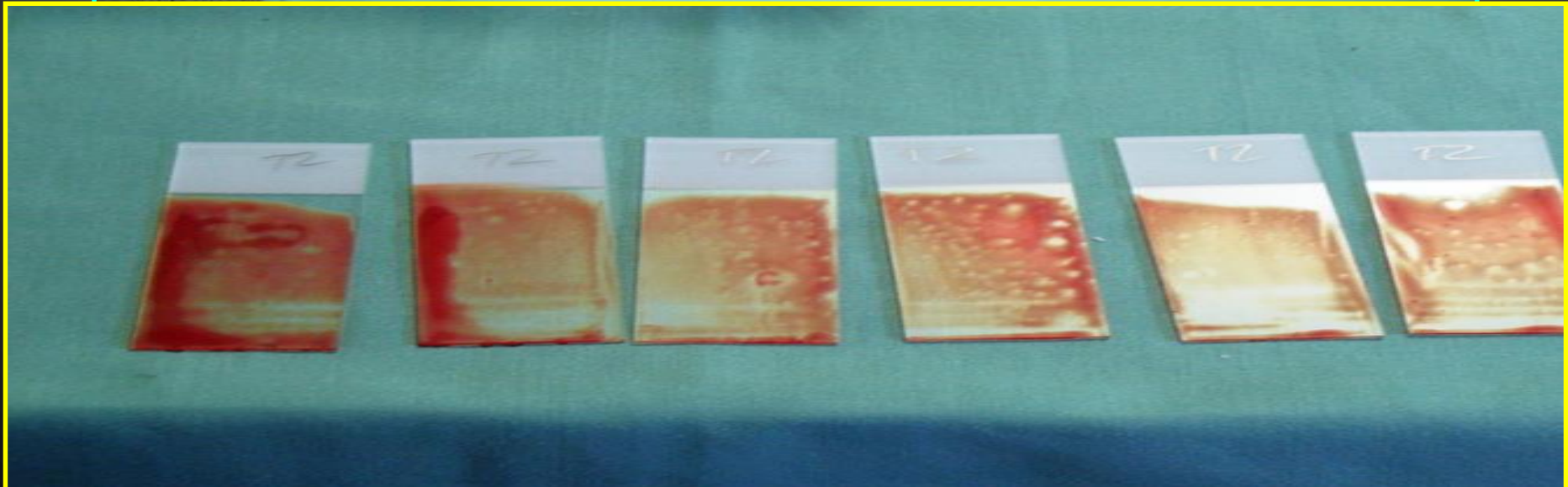
nepokročíme v diagnostice

falešně negativní výsledek

komplikace výkonu

Pomocí mandrénu, který sestra zasouvá zpět do jehly, vytlačuje vzorky labor. na mikrosklíčka. Laborantka rozhodne a zhodnotí, dle množství materiálu, zda se bude celý proces opakovat znovu.

103 FNAB ze solidních ložisek pankreatu

Duktální karcinom pankreatu vyššího gradu	66
Duktální karcinom pankreatu nižšího gradu	8
Acinární karcinom pankreatu	2
Neuroendokrinní tumor pankreatu	4
IPMN pankreatu	3
<u>Primárních maligních nádorů pankreatu</u>	<u>83</u>

Metastáza karcinomu ledviny v pankreatu	2
Metastáza plicního karcinomu v pankreatu	1
Metastáza kolorektálního karcinomu v pankreatu	2
Metastáza utoteliálního (ca moč.měchýře)	1
<u>Metastázy extapankreatických malignit v pankreatu</u>	<u>6</u>

Karcinom duodena infiltrující pankreas 1

Chronická pankreatitida 9

Nevýtěžný vzorek 4

Metastáza karcinomu ledviny v pankreatu

FNAB

FNAB pod EUS kontrolou je bezpečný,

za předpokladu správné premedikace
pacientem dobře tolerovaný diagnostický
výkon,

zatížený akceptovatelnou frekvencí časných
komplikací.

FNAB ložisek pankreatu

Závěr

„Jasný“ CT obraz resekabilního solidního ložiska, není třeba před operací histologicky verifikovat!

1. Nutná konzultace pankreatochirurgického pracoviště
2. Event. konzultace multioborové indikační komise.

FNAB indikovat pokud výsledek vyšetření ovlivní další rozhodování a terapii !!

Děkuji za pozornost

Biopsie solidních ložisek pankreatu řízené EUS

